

СТАНОВИЩЕ

от д-р Надя Георгиева Бояджиева, професор по „Международно право и международни отношения“ в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”,

член на научно жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Янко Василев Йорданов, докторант на самостоятелна подготовка в Юридическия факултет на Софийски университет „Св.Климент Охридски“ по професионално направление 3.6 Право, Международно право и международни отношения

на тема: ***Китайската политика за сигурност в съвременната система на международните отношения: последиците за Европейския съюз***

1.Обща характеристика на дисертационния труд.

В структурно отношение разработеният от докторанта Янко Йорданов дисертационен труд съдържа всички задължителни компоненти на едно добре изградено изложение: увод, четири глави, разделени на отделни части, заключение, списък на използваната литература и списък на съкращенията, в общ обем от 258 стандартни машинописни страници. Много добро впечатление оставя разнообразието на използвани научни трудове и източници (доклади на международни организации, официални документи, материали от периодичния печат и електронни медии и официални електронни страници на държавни институции на Китайската народна република (КНР) и на международни организации).

Разглежданата тема е дисертабилна и изключително актуална, защото разглежда един важен въпрос в развитието на международните отношения: въпросът за мястото на един от най-сериозните участници на международната сцена в последните десетилетия и особено днес – Китайската народна република - в системата на международна сигурност при променената ситуация след блоковото противопоставяне в края на XX век. Поставил си амбициозни научно-изследователски цели, свързани с изследването на китайската политика за сигурност в съвременната система на международни отношения, докторантът допълнително задълбочава изследването на този въпрос с поставянето на още един важен акцент – какви са последиците на политиката на мирно развитие на Китай за Европейския съюз. Не може да не се поздравя докторанта за решението му да се заеме с разработката на един малко изследван проблем, по който в българската специализирана литература има оскъдни научни разработки. Не става въпрос само за броя им, а за тяхното съдържание и

насоченост именно към ролята и значението на Китай като все по-категорично очертаващ се фактор в съвременния взаимозависим свят, в световната икономика, чието влияние се засилва все повече не само в регионален аспект, но и в световен мащаб. Конкретните научно-изследователски задачи са в съответствие с основните цели като докторантът се е придържал в изследването към широкото разбиране за сигурността.

Избраната тема може да се окачества и като предизвикателна, особено в ерата на глобализацията и съвременната среда за сигурност в началото на ХХІ век. Методологията на изследване включва системния и сравнителен анализ, конкретно-ситуационен анализ, исторически методи и е подходяща за темата и целите на изследването. Използваните методи дават възможност на докторанта успешно да направи един убедителен анализ на проблема, на основа на който да направи приемливи, верни и полезни изводи и препоръки, ангажиращи конкретни адресати, които биха проявили интерес към изследването. Успешното съчетаването на различни методи и подходи, които използва докторантът, независимо от твърде големия хронологически период на изследване, дава положителни резултати, които са видими в предложения труд.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на дисертационния труд.

Тук ще се ограничи с посочването на някои по-важни постижения на научния труд, като някои от тях бяха вече открити при общата характеристика на дисертацията:

1. В дисертацията правилно е приет преобладаващият в доктрината и практиката в последните години подход на разглеждане на международната сигурност в рамките главно на военнополитическото ѝ съдържание, но и като се отчита важността на икономическите, социалните и екологичните ѝ аспекти. В този смисъл е правилна оценката на докторанта, че Китай не се стреми да бъде военен съперник на САЩ както по обективни причини (икономическо състояние, военен потенциал, технологично състояние, стратегически позиции в световен мащаб), така и преди всичко с оглед стратегията на развитие на страната, насочено към вътрешния ѝ приоритет.

2. Очертана е ролята на КНР като амбициозен актьор в регионален и глобален мащаб, като са анализирани икономическите, политическите и военните възможности на Китай с оглед поставените от политическото ръководство на страната приоритетни задачи, отнасящи се преди всичко към вътрешната политика като приоритетна и външните ѝ измерения с акцент върху политиката за сигурност, които нямат агресивен характер.
3. Приносен характер има не само анализът на стратегическото партньорство ЕС-Китай, но и изследването на някои въпроси на сигурността, по които ЕС и Китай имат различни позиции.
4. Като положителен елемент следва да се посочи похвалният стремеж на докторанта, след като предлага анализ на отношенията на Китай с ЕС в областта на сигурността и последиците за ЕС, да даде конкретни препоръки за подобряване на тези отношения при зачитане на интересите на ЕС.
5. Трябва да се отбележат и успешно положените усилия на докторанта на базата на направения анализ на състоянието на Китай и неговото място в международните отношения и системата за сигурност да направи предложения за външно-политическия курс на България към Китай в това число и възможностите на България като член на Европейския съюз да повлияе на отношенията между Китай и ЕС. Анализирано е състоянието и положителните тенденции на отношенията на България с Китай. Дадени са и препоръки на автора за перспективите и направленията на развитие на отношенията Китай – България, включително дори и за тактиката на поведение на българските представители при преговори на различно равнище, както и за засилване на дипломатическото присъствие в Китай и в Азиатско-Тихоокеанския регион.

III. Критични бележки и препоръки.

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои критични бележки и препоръки, като още в началото подчертавам, че те не засенчват общото положително впечатление от изследването.

1. Бе подчертано, че докторантът използва широк кръг източници и литература, като прави кратък историографски преглед на литературата в увода. Въпреки тази констатация, бих насочила вниманието на докторанта към важни научни трудове в съвременната научна литература на английски език, пряко отнасящи се към темата на дисертацията, които той не е използвал. Конкретно препоръчвам трудовете на Алестър

Иен Джонстън, Робърт Рос, Томас Кристенсън и др.¹ Вземането им под внимание от автора би могло да допринесе за още по-задълбочено вникване в някои аспекти на изследвания въпрос, особено при едно бъдещо публикуване на труда, което аз препоръчвам.

2. Направените и предложения и препоръки от докторанта в четвърта глава от изследването му в по-голямата си част са полезни за България. Въпреки че споделям оптимистичната прогноза на докторанта за засилване на външнополитическото присъствие на България в международните отношения и особено на ролята ѝ като член на ЕС, намирам, че за някои от направените предложения и препоръки страната ни има ограничени възможности за реализация.

IV. Заключение.

1. Документите и материалите, представени от докторанта, отговарят напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св.Кл.Охридски“.
2. Краткият анализ на достойнствата и постиженията на дисертационният труд в становището ни позволява да направим констатацията, че той е разработен на едно много добро равнище, чрез използването на подходящи интердисциплинарни методи и подходи и отлично познаване на сложните тенденции в съвременната среда на международни отношения.
3. Като имам предвид гореосочените изводи, изразявам категорично своята положителна оценка на дисертационния труд и изразявам своята подкрепа към уважаемото Научно жури да присъди на Янко Василев Йорданов образователната и научна степен „доктор” по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Международно право и международни отношения).

8 септември 2014 г.

Член на научното жури:

проф. д-р Надя Бояджиева

¹ Alastair Iain Johnston, *Cultural Realism: Strategic Culture and Grand Strategy in Chinese History* (Princeton University Press, 1995), Alastair Iain Johnson, *Social States: China in International Institutions, 1980-2000* (Princeton University Press, 2008), Robert Ross and Alastair Iain Johnston, *Engaging China: The Management of an Emerging Power* (Routledge, 1999), Alastair Iain Johnston and Robert Ross, *New Directions in the Study of China's Foreign Policy* (Stanford University Press, 2006), Avery Goldstein, *Rising to the Challenge: China's Grand Strategy and International Security*, (Stanford University Press, 2005), David Shambaugh, ed., *Tangled Titans: The United States and China* (Rowman & Littlefield, 2012), David Shambaugh and Michael Yehudah, eds., *International Relations of Asia*, 2nd ed. (Rowman & Littlefield, 2014).